

Vyrovnaná cesta, I.

Cesta spravedlivých je přímá, neboť ty sám, spravedlivý a přímý Bože, mu ji vyrovnáváš. Ano, Pane, rádi kráčíme po cestách tvého zákona a toužíme oslavit tvoje jméno. V našich srdcích plane touha po tvé lásce a slávě. (Iz 26, 7–8)

Hlas volajícího na poušti zve k vyrovnání stezek, zasypání děravých silnic a odstranění bariér v cestě. Pán přichází a touží se setkat (srov. Mt 3, 3). Až betlémské Dítě dospěje, bude s nebývalou lehkostí přistupovat k lidem, kteří jsou za zdmi předsudků a ploty sociálního vyloučení. K tomu vybidne i své následovníky (Mt 25, 31–46): vnašet Boží spravedlnost a milosrdenství do života všech lidí.

1. PŘÍPRAVA A KLÍČOVÉ POJMY

Víme, že Boží Syn přišel a dal nám rozum, abychom poznávali pravého Boha. My jsme v tom pravém Bohu skrze jeho Syna Ježíše Krista. On je pravý Bůh a věčný Život. (1 Jan 5, 20)

O čem v těchto dnech rozmlouváte? Co prožíváte?

S čím přicházíte k dnešní bohoslužbě?

Co může být na životě rodiny křesťanské?

Pokud je rodina místem svobody a vzájemného posvěcení skrze Boží Slovo, může to platit také o farní rodině?

Považujete některé rodiny nebo manželství za inspirující?

Pojem **rodina** v moderním smyslu „otec, matka a děti“ biblická tradice nezná. Ve Starém zákoně je nejbližší tomuto významu slovo *dům* (hebr. *bajit*, řec. *oikos*), které označuje širší skupinu lidí žijících nejen pod jednou střechou, ale i mnohem větší společenství, kmen nebo národ. Určující je společná krev, tradované zvyky a závazky. V liturgickém překladě Nového zákona české slovo *rodina* zastupuje pojem *dům* (řec. *oikos*) nebo *kmen* (řec. *patria*, rod, rodokmen, otčina; vychází z *patér*, otec). „Klekám na kolena před Otcem [řec. *patér*], od něhož mají původ všechny *rody* [řec. *patria*] na nebi i na zemi“ (Ef 3, 14.15). Jedinečný svazek muže a ženy, **manželství**, je proti tomu hojně doloženo (Mk 10, 2nn). **☩ Simeonův chvalo zpěv** *Nyní můžeš...* (Lk 2, 29–32) se již od 4. století uvádí jako součást pravidelné večerní modlitby. V luteránském prostředí je užíván pro eucharistického díkůvzdání. Karel Čapek nechává ve hře *R. U. R.* v závěrečné řeči promluvit stavitele Alquist: „Rozvalí se domy a stroje, rozpadnou se systémy a jména velikých opadají jako listí; jen ty, lásko, vykveš na rumišti a svěříš větrům semínko života. Nyní propustíš, Pane, služebníka svého v pokoji; neboť uzřely oči mé – uzřely – spasení tvé skrze lásku – a život nezahyne! Nezahyne! Nezahyne!“

V krátké diskuzi si předsedající v hlavě shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby a připraví si vstupní modlitbu podle následujícího mustru:

Kdo? „Bože, náš Otče...“

Proč? „tvé vtělené Slovo se stalo nedílnou součástí lidské rodiny;“
v lásce a moudrosti jsi stvořil všechny národy světa;“

Co? „povzbuď nás, ať spoluvytváříme zdravější společnost a důstojnější svět;
otevři nám srdce, ať sdílíme radost a naději, smutek i úzkosti lidí naší doby;“

Jak? „Skrze Krista, našeho Pána.“

2. LÍTOST NAD HŘÍCHY A MODLITBA

Předsedající začne bohoslužbu znamením kříže:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.

Když se Boží Syn v těle nazaretské Dívky stal jedním z nás, vytvořil pokrevní pouto mezi Bohem a člověkem. Posvětil rodinné vztahy a daroval jim vyšší vážnost a důstojnost. Staly se obrazem věčného života Božích dětí s nebeským Otcem. Dokážeme tento obraz naplňovat konkrétním způsobem? Jsou naše rodiny místem svobody, společenství, lásky a milosrdenství?

Následuje chvíle ticha.

V rámci úkonu kajičnosti je možné si obvyklým způsobem umýt ruce a pronášet u toho slova žalmu 51, 4 „Smyj ze mě, Bože, mou nepravost a očisť mě od hříchu.“

V: Jsi naším pokrevním bratrem, Pane:

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Skrze tebe jsou uzdravovány naše vztahy, Kriste:

smiluj se nad námi.

O: Kriste, smiluj se nad námi.

V: Chráníš opuštěné, osamocené, sirotky i vdovy, Pane:

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Smiluj se nad námi, všemohoucí Bože,
odpusť nám hříchy a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

Sláva na výsostech Bohu
a na zemi pokoj lidem dobré vůle.
Chválíme tě. Velebíme tě. Klaníme se ti.
Oslavujeme tě. Vzdáváme ti díky pro tvou velikou slávu.
Pane a Bože, nebeský Králi, Bože, Otče všemohoucí.

Pane, jednorozený Synu, Ježíši Kriste.
Pane a Bože, Beránku Boží, Synu Otce.
Ty, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi;
ty, který snímáš hříchy světa, přijmi naše prosby.
Ty, který sedíš po pravici Otce, smiluj se nad námi.

Neboť ty jediný jsi Svatý, ty jediný jsi Pán,
ty jediný jsi Svrchovaný, Ježíši Kriste,
se svatým Duchem ve slávě Boha Otce. Amen.

Zde následuje **modlitba**, která shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby.

3. NASLOUCHÁNÍ PÍSMU

Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme vlastníma očima viděli, co jsme bedlivě pozorovali a čeho se naše ruce dotýkaly – to vám zvěstujeme: Slovo života. Ten Život byl zjeven. My jsme ho viděli a svědčíme o něm. Zvěstujeme vám věčný život, který byl u Otce a nám byl zjeven. (1 Jan 1, 1–2)

Abramovi bylo 75 let, když v Cháranu slyšel slova: „Učiním z tebe veliký národ.“ (Ex 12, 4). Od té doby vkládal své naděje a budoucnost do Lota, kterého si osvojil. Když se jejich cesty rozešly, upnul se Abram na Izmaela, syna Hagar (Gn 16, 15). Poté, co v něm Sára viděla jen levobočka, Abram o to silněji pochyboval o „velikém národě“, který by měl vzejít z jeho beder. Je to již pětadvacet let od Cháranu... Není jen hračkou v božích rukách?

Úryvek z první knihy Mojžíšovy.

15, 1–6; 21, 1–3 (BOG2+jäg)

Odměna Abramovy víry: 15, 1≈21

V Hospodin se obrátil na Abrama ve vidění těmito slovy:

H „Neboj se, Abrame! Já jsem tvůj štít.

Tvá odměna bude převeliká.“

A „Pane, Hospodine, co mi chceš dát? Vždyť nemám děti a dědicem mého domu bude damašský Eliezer.

Nedal jsi mi potomka, bude po mně dědit jeden z lidí mého domu.“

H „Ten po tobě dědit nebude; kdo však vyjde z tvých beder, ten bude po tobě dědit.“

V Vyvedl ho pod širé nebe.

H „Pohlédni na nebe a spočítej hvězdy, můžeš-li je spočítat!

Tak čtené bude tvé potomstvo!“

V Abram Hospodinu uvěřil a on mu to přičetl za spravedlnost.

Narození Izáka: 21, 1≈8

V Hospodin navštívil Sáru, jak řekl. Hospodin splnil Sáře to, co slíbil.

Sára počala a porodila Abrahámovi v jeho stáří syna, v době, kterou mu Bůh předpověděl. Abrahám dal svému narozenému synovi, kterého mu Sára porodila, jméno Izák.

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Pastýři odešli z Betléma. Novopečená matka si potřebovala odpočinout. Začínala nová etapa jejího a Josefova života. Jací asi budou rodiče? Teď by se v první řadě měli vrátit domů do Nazareta. Až jí skončí šestinedělí, přirozeně. Čeká je dlouhá cesta na sever. Před tím se ještě zastaví v Chrámě. Ti, kteří se ve svém životě ocitají v mezní situaci a dotýkají se vlastní smrtelnosti, by měli předstoupit před Hospodinovu tvář, vždyť On je dárce života.

Úryvek evangelia podle Lukáše.

2, 22–40 (BOG+jäg)

Simeon a Anna prorokují o Ježíšovi: 2, 21≈40

E Když nadešel den očišťování podle Mojžíšova Zákona, přinesli Ježíše do Jeruzaléma, aby ho představili Pánu, jak je psáno v Zákoně Páně: „Všechno prvorozené mužského rodu ať je zasvěceno Pánu!“^{Ex 13, 2} Přitom chtěli také podat oběť, jak je to nařízeno v Zákoně Páně: „pár hrdliček nebo dvě holoubata.“^{Lv 12, 8}

Tedy žil v Jeruzalémě jeden člověk, jmenoval se Simeon: byl to člověk spravedlivý a bohabojný, očekával potěšení Izraele a Duch Svatý byl na něm. Od Ducha Svatého mu bylo zjeveno, že neužrjí smrt, dokud neuvidí Pánova Mesiáše. Z vnuknutí Ducha přišel do chrámu, právě když rodiče přinesli dítě Ježíše, aby s ním vykonali, co bylo obvyklé podle Zákona. Vzal si ho do náručí a takto velebil Boha:

S „Nyní můžeš, Pane, propustit svého služebníka podle svého slova v pokoji, neboť moje oči uviděly tvou spásu, kterou jsi připravil pro všechny národy: světlo k osvícení pohanům a k slávě tvého izraelského lidu.“

E Jeho otec i matka byli plni údivu nad slovy, která o něm slyšeli. Simeon jim požehnal a jeho matce Marii prohlásil:

S „On je ustanoven k pádu a k povstání mnohých v Izraeli a jako znamení, kterému se bude odporovat – i tvou vlastní duší pronikne meč – aby vyšlo najevo smýšlení mnoha srdcí.“

E Také tam byla prorokyně Anna, dcera Fanuelova z Aserova kmene. Byla značně pokročilého věku: mladá se vdala a sedm roků žila v manželství, potom sama jako vdova – bylo jí už čtyřiaosmdesát let. Nevycházela z chrámu a sloužila Bohu posty a modlitbami ve dne

v noci. Přišla tam právě v tu chvíli, velebila Boha a mluvila o tom dítěti všem, kdo očekávali vykoupení Jeruzaléma.

Když vykonali všechno podle Zákona Páně, vrátili se do Galileje do svého města Nazareta. Dítě rostlo a sílilo, bylo plné moudrosti a milost Boží byla s ním.

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Po šestinedělí Marie vstupuje do chrámového komplexu. Byl tam tehdy docela mumraj, přesto ta mladá nazaretská rodina v něčem vynikala. Alespoň si to myslí nějací starci, Simeon a Anna, kteří v Chrámu završují svůj život (srov. Nm 6, 2–8). Celá ta léta v sobě přiživují naději, že izraelský národ se jednou změní, ve svém srdci přilne k Hospodinu a z Jeruzaléma se stane místo inspirace a světla národům (srov. Iz 49, 6). A teď, při pohledu na pár týdnů staré dítě, kterému kouká sláma z plének (Lk 2, 7), jim Boží Duch říká: „Už nastal ten čas (řec. *kairos*). Izaiášem předpovězený Hospodinův Služebník přichází.“ Zatím je to ještě kojeneček. Simeon však v jeho rodičích, v jejich věrnosti Mojžíšovu Zákonu a tradicím, vidí jistotu velkých událostí. „Spása všech národů. Sláva Izraele. Vyniknou lidé čistého srdce.“ (v. 30.31.32.35). Za třicet let bude v podobném Duchu mluvit i prorok Jan (Lk 3, 23). A za dalších pár let bude bývalé betlémské Dítě, nyní Muž z Nazareta, viset na kříži, lidé se budou „shromažďovat na tu podívanou“ (Lk 23, 48), ale jeho známí budou stát opodál (v. 49). Žádná sláva Izraele. Žádné vzvednutí lidí čistého srdce. O spáse národů ani nemluvě. Nebyl by Simeon z toto všeho v rozpacích? Asi ano. Vždyť ani Jan si nebyl jistý, zda se ve své zbrklosti v Ježíšovi nezmýlil (Lk 7, 18–19). Jenže každé malé semínko potřebuje svůj čas, aby mohlo vzrůst a přinést své plody. Roste volně a svobodně, a vždy se vymyká promyšleným představám starců. Spasitel světa o Velikonocích, první den v novém týdnu (Lk 24, 1), všechny zaskočí. A Marie? Ani sebesvatější trpělivost a náboženské očekávání nezabrání tomu, aby lidským životem pronikal meč bolesti (srov. Lk 2, 35). Rodiče vědí své... Mohou své děti milovat, ale jejich budoucnost je v Božích rukou.

První Hospodinův příslib přiměl Abrama opustit své rodové kořeny a vydat se na západ. Až ke Středozemnímu moři. Ženatý, leč bezdětný orientální šejk byl tehdy plný naděje. Ne nadlouho. Brzy z Abrama nadšení vyprchalo a Hospodinova slova mu byla příjemná jako sůl v otevřené ráně. Slibované *velké potomstvo* Abram očekával od svého synovce Lota, kterého si osvojil (Gn 11, 28; 12, 5). Hořce však zaplakal, když po krátké době se kvůli penězům a majetku jejich cesty rozešly (Gn 13, 7–11), jak to tak v rodinách bývá... Když se po nějaké době Hospodin opět ozval, zoufalý Abram po něm hned vykřikl svoji výčitku (Gn 15, 3). Tehdy mu Všemocný už podruhé slíbil „potomků jako hvězd na nebi“. Může tomu Abram stále věřit? Po hořké zkušenosti s Lotem už starci pouhý příslib nestačí. Dožaduje se smlouvy, vymahatelné smlouvy. Bylo to už 10 let, co opustili Cháran a Hospodinova slova o potomstvu vyznívala planě. Deset let marného čekání. Že by Hospodin neměl takovou (plodivou) moc? Abram a Sára berou iniciativu do vlastních rukou. Třeba je Bůh chtěl jen povzbudit v kreativním myšlení... Domluví se s Hagar,

Abram k ní vejde a narodí se mu syn, Izmael (Gn 16). Konečně radost otcova srdce. Jenže Sára mladou Hagaru nesnese. Protiví se jí. A ač se Hospodinovy andělé snaží, seč mohou (Gn 16, 11–12), ten zvláštní rodinný trojúhelník praotce Abraháma končí v poušti de facto pokusem o vraždu (Gn 21, 14). Patriarcha tehdy ztrácí již svého druhého, dospělého syna. Abrahám dává v mladičkém Izákovi Hospodinu třetí šanci. Dostojí Dárce života svému slovu? Stane se Izák Abrahámovi budoucností a životní nadějí?

Ať už dětské nebo obrázkové bible jsou plné krásných a usměvavých lidí, na realitu těch příběhů barvotisk nestačí. Starý i nový Izrael si vypraví o rodinném životě a nenasazuje si při tom růžové brýle s pohádkovým happyendem ... *a žili spolu šťastně až do smrti*. Zdůrazňují vzájemnou lásku, náklonnost, oporu v Bohu, ochotu stát po boku partnera i v těžkých chvílích. Neskrývají při tom syrovost, bolest, i bezradnost. A je to rozhodně dobře... „Život každé rodiny je poznamenán krizemi všeho druhu, jež jsou zároveň součástí jeho dramatické krásy. Překonávání krize nevede nutně k oslabení vztahu, ale může zlepšit, ustálit a nechat zrát *víno* manželského spojení.“ (dokument *Amoris laetitia*, 2016, čl. 232). A dobré víno rozdává radost (Joel 4, 18). Lidé, kteří se ho napijí, „snadněji naleznou cestu lidskosti, spásy a svatosti.“ (GS, čl. 48).

4. ODPOVĚĚ PÍSMU

Kdo Boží slovo zachovává, v tom je Boží láska opravdu přivedena k dokonalosti. Podle toho můžeme poznat, že jsme v Kristu. Kdo tvrdí, že v něm zůstává, má se i sám jít životem tak, jak chodil on. (1 Jan 2, 5–6)

V případě potřeby může následovat díkůvzdání manželů jeden za druhého. Podle konkrétní situace je vhodné, aby úvodní výzvu i modlitbu po díkůvzdání přednesla třetí osoba. Slova necht' volí podle vlastního uvážení.

Díkůvzdání manželů

Vzájemným slibem jste spojili své životy nerozlučným poutem.

Navzájem jste se před lety zavázali láskou, úctou i věrností.

Proste proto Pána, aby vaše sliby upevnil svou milostí.

Manžel:

Požehnaný jsi, Hospodine,
z tvé štědrosti jsem přijal **N** za manželku.

Manželka:

Požehnaný jsi, Hospodine,
z tvé štědrosti jsem přijala **N** za manžela.

Oba:

Požehnaný jsi, Hospodine,
neboť tys ve své dobrotě stál při nás,
ať nám život přinášel věci dobré nebo zlé.
Pomáhej nám, prosíme,
abychom si i nadále zachovali věrnou lásku
a osvědčili se jako svědkové smlouvy,
kterou jsi s námi uzavřel.

Modlitba za manžele:

Chválíme tě a dobrořečíme ti, Bože,
neboť tys na počátku stvořil muže a ženu,
aby spolu vytvářeli společenství života a lásky.
Dnes ti vzdáváme díky také za to,
že jsi ve své dobrotě žehnal
rodinnému soužití **N** a **N**,
aby byli obrazem jednoty tvého Krista a církve.
Prosíme tě:
shlédni tedy laskavě na ty,
které jsi provázel na jejich společné životní cestě
v radostech i strastech;
ustavičně posiluj jejich svatební smlouvu,
rozmnožuj jejich lásku a upevňuj pouto pokoje,
ať se (spolu se svými dětmi a vnuky)
vždy a všude těší z tvého požehnání.
Skrze Krista, našeho Pána.
Amen.

Pokud se zdá vhodné je možno následující vyznání víry vynechat.

Lidská společnost je rozdělená. Stále si staví svoji pomyslnou babylónskou věž^{Gn 11, 1-9} a prohlubuje vzájemné odcizení. Ve křtu jsme byli přijati do Boží rodiny. Skrze víru v Krista Ježíše jsme se stali novým společenstvím. „Už není Žid anebo Řek, už není otrok anebo člověk svobodný, už není muž anebo žena; všichni jsme jedno v Kristu Ježíši.“^{srov. Gal 3, 26-28}

Vyznejme víru, ve které jsme pokřtěni:

Apoštolské vyznání víry

Věřím v Boha, Otce všemohoucího,
Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho;
jenž se počal z Ducha Svatého,
narodil se z Marie Panny,
trpěl pod Ponciem Pilátem,
ukřižován umřel i pohřben jest;
sestoupil do pekel,
třetího dne vstal z mrtvých;
vstoupil na nebesa,
sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího;
odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Věřím v Ducha Svatého,
svatou církev obecnou,
společenství svatých,
odpuštění hříchů,
vzkříšení těla a život věčný.

Amen.

Modlitba věřících

Apoštol Pavel nás vybízí, abychom se ve shromáždění věřících obraceli k Bohu prosbami, přímluvami i díky.

Určitě ho máme i za co chválit. ^(srov. 1 Tim 2, 1-2; Zj 7, 12)

Doporučuji v návaznosti na slyšené Boží slovo ve společném rozhovoru zformulovat 2× chvály, 2× díky, 2× prosby a 2× přímlyvy. Až se budou jednotlivá zvolání pronášet, jako odpověď lidu lze použít „**Přijď, Pane Ježíši!**“

Snad je moudré vzpomenout i na nemocné a na lidi v karanténě, na ty, kdo jsou v první linii boje s epidemií, za zdravotníky, policisty, vojáky, hasiče a na všechny, kteří svou službou a nezištnou pomocí nesou riziko nákazy. Pamětlivi můžeme být i na děti, studenty, jejich sebedisciplínu k učení v této době, a inspiraci k vlastnímu rozvoji.

I v situaci, kdy žádní manželé nepronášeli své díkůvzdání, je možno *modlitbu věřících* uzavřít modlitbou ke svaté Rodině (podle synody o rodině, *Amoris Laetitia*, 2016):

Ježíš, Maria, Josefe,
ve vás nahlížíme krásu opravdové lásky;
obracíme se k vám s důvěrou.

Svatá Rodino z Nazareta,
učíš naše rodiny
místem srdečného sdílení
a společenstvím modlitby,
autentickou školou evangelia
a malou domácí církví.

Svatá Rodino z Nazareta,
ať naše rodiny už nikdy nezakusí
násilí, neústupnost a rozdělení;
kéž všichni zranění a ponižování
najdou brzy útěchu a uzdravení.

Svatá Rodino z Nazareta,
ať si všichni uvědomujeme
posvátnost a nedotknutelnost rodiny
a její krásu v Božím plánu.

Ježíši, Maria, Josefe,
dopřejte sluchu naší modlitbě.
Amen.

5. MODLITBA PÁNĚ

*Co jsme tedy viděli a slyšeli, zvěstujeme i vám, abyste i vy měli s námi společenství. Naše společenství je totiž s Otcem a jeho Synem Ježíšem Kristem.
(1 Jan 1, 3)*

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno tvé.
Přijď království tvé.
Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.
A odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuveď nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
(Neboť tvé je království i moc i sláva navěky.)
Amen.

6. DOBROŘEČENÍ

Povzbuzení apoštola Pavla z listu do Kolos: (Kol 4, 2–6.18b; BOG+jäg)

„Buďte vytrvalí v modlitbě, buďte při ní bdělí a vděční. Modlete se také za nás, aby Bůh otevřel dveře našemu slovu, abychom mohli hlásat tajemnou pravdu, to je Krista. Vůči těm, kdo nejsou křesťané, se chovejte rozvážně a hleďte v té věci využít vhodné příležitosti. Vaše řeč ať je vždycky laskavá a jadrná. Pak budete umět dát každému správnou odpověď. Milost buď s vámi!“

Účastníci se žehnají znamením kříže:

V: Dej nám, Bože, své požehnání,
chraň nás všeho zlého a doveď nás do života věčného.

O: Amen.

V: Dobrořečme Pánu.

O: Bohu díky.

V ideálním světě by nyní následovalo slavnostní pohoštění.

Četli jim z knihy Božího zákona, vykládali a vysvětlovali smysl, aby posluchači rozuměli tomu, co se četlo. Lid plakal, jak slyšel Tóru. „Rozejděte se, jezte slaninu cestou a pijte sladké víno. A rozdělte se s tím, který sám nemá nic připraveno! Dnešní den byl zasvěcen našemu Pánu. A nesmutněte! Vždyť radost z Hospodina je vaší silou!“ (Neh 8, 8.9b.10)